

KÖNYV KÖNYVTÁR KÖNYVTÁROS

„Ideje tehát arról beszélni, mit is jelent a csatlakozás szakmánk szempontjából. Hogyan látjuk nemzeti kultúránk helyzetét, a könyvtárak, a könyvtárosok szerepét, felelősségét globalizálódó környezetünkben? Ahány országban és szűkebb szakterületen dolgozunk, annyiféle viszonyunk lehet a változásokhoz. A könyvtárosság fogalma rendkívül sokirányú tevékenységet takar: a kistéleplési könyvtáros mást lát a világból, mint az informatikus szakember, a könyvtörténésznek egészen mások a problémái, mint a minőségfejlesztéssel foglalkozó menedzsernek. A határok ma már nem jelentenek akadályt az információk terjedésében, de egy-egy ország belső szokás- és jogrendszere igenis befolyásolja a könyvtárosok napi munkáját. Egy dolog közös ebben a szétszóródott közösségben: a maga lehetőségei szerint ki-ki a kulturális értékek összegyűjtésén, megőrzésén és szolgáltatásán dolgozik...”
(*Dippold Péter*)

„Az informatikai fejlődés nem áll meg a határoknál, a szomszéd országok hozzánk hasonlóan érdekelték az informatikai fejlesztésekben s a világhoz való kapcsolódásban. Emmél fogva, ami nem sikerülhetett a XX. század elején, a XXI. század első egy-két évtizedében valóra válhat, és virtuálisan létrejön a Kárpát-medence egész területén a magyar nemzeti könyvtárhálózat.” (*Bálint-Pataki József*)

„A kulturális intézményrendszer most elvégzett föltérképezése adhat már komolyabb támpontokat stratégiaalkotáshoz, szisztematikus támogatási gyakorlat kialakításához. A jelenleg látható problémacsomaghoz nem könnyű hozzányúlni, az áttekintést nélkülöző másfél évtizeddel ezelőtthez pedig kizárólag azok a határon belül is felszabaduló energiák adhattak bátorságot, amelyeket a magyarság több évtizedes szétszakítottsága után a részleges egymásra találás élménye teremtett meg.” (*Kálóczy Katalin*)

KÖNYV, KÖNYVTÁR, KÖNYVTÁROS

13. évfolyam 6. szám

2004. június

Tartalom

Dippold Péter: Köszöntő a Magyar Könyvtárosok VI. Világtalálkozója elé	3
Mezey László Miklós–Vajda Kornél: Interjú Bálint-Pataki Józseffel, a Határon Túli Magyarok Hivatala elnökével	5
Kálóczy Katalin: Láncszemek. A határon túli magyar könyvtárügy magyarországi perspektívából	10
Pegán Anita: „Legyen rendszere a közös munkának, fogalmazzódjanak meg közös célok, alakuljon hozzá közös cselekvési program.” Interjú Bakos Klárával, a Magyar Könyvtárosok Egyesületének elnökével	19
Varannai Zoltán: A külföldi magyar kulturális intézetek és könyvtáraik ...	22
Fazakas Csongor: A határon túli magyar könyvtárak támogatásának alakulása a rendszerváltozás óta eltelt időben	34
Gereben Ferenc: Az ezredforduló magyar olvasáskultúrája a Kárpát-medencében	40
Mándli Gyula: A váci és ipolysági közgyűjtemények szakmai együttműködésének története és eredményei	53

Contents

- Péter Dippold*: Words of welcome to the participants of the Sixth World Conference of Hungarian Librarians (3);
László Miklós Mezey–Kornél Vajda: Interview with the President of the Office of Hungarians Living Abroad, József Bálint-Pataki (5);
Katalin Kálóczy: Chain-links. Hungarian libraries abroad – a view from Hungary (10);
Anita Pegán: „We should co-operate, formulate common objectives and develop a joint action plan”. Interview with the President of the Association of Hungarian Librarians, Klára Bakos (19);
Zoltán Varannai: Institutes of Hungarian culture abroad and their libraries (34);
Csongor Fazakas: Support to Hungarian libraries in the Carpathian basin since the change of the political system (34);
Ferenc Gereben: Hungarian reading culture in the Carpathian basin at the turn of the Millennium (40);
Gyula Mándli: History and results of the professional co-operation of public collections in Vác, Hungary and Sahy (Ipolyság), Slovakia (53)

Cikkeink szerzői

Dippold Péter, a Könyvtári Intézet igazgatója; *Fazakas Csongor*, a Könyvtári Intézet munkatársa; *Gereben Ferenc*, művelődésszociológus, a Pázmány Péter Katolikus Egyetem oktatója; *Kálóczy Katalin*, a NKÖM vezető főtanácsosa; *Mándli Gyula*, a váci Katona Lajos Városi Könyvtár igazgatója; *Mezey László Miklós*, a 3K szerkesztője; *Pegán Anita*, az Országgyűlési Könyvtár osztály-vezetője; *Varannai Zoltán*, a NKÖM Kulturális Intézetek Igazgatóságának munkatársa

Szerkesztőbizottság:

Bartos Éva (elnök)

**Biczák Péter, Borostyániné Rákóczi Mária, Győri Erzsébet,
Kenyeri Kornélia, Poprády Géza**

Szerkesztik:

Mezey László Miklós, Sz. Nagy Lajos, Vajda Kornél

A szerkesztőség címe: 1827 Budapest, I. Budavári Palota F épület – Telefon: 224-3791; E-mail: 3k@oszk.hu; Internet: www.ki.oszk.hu/3k

Közreadja: az Informatikai és Könyvtári Szövetség, a Könyvtári Intézet, a Magyar Könyvtárosok Egyesülete, a Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma

Felelős kiadó: **Dippold Péter**, a Könyvtári Intézet igazgatója

Technikai szerkesztő: **Korpás István**

Nyomta az AKAPRINT Nyomdaipari Kft., Budapest

Felelős vezető: **Freier László**

Terjedelem: 5,7 A/5 kiadói ív.

Lapunk megjelenését támogatta a
Nemzeti Kulturális Örökség Minisztériuma
Nemzeti Kulturális Alapprogram

Terjeszti a Könyvtári Intézet
Előfizetési díj 1 évre 4200 forint. Egy szám ára 350 forint
HU-ISSN 1216-6804

Köszöntő

a Magyar Könyvtárosok VI. Világtalálkozója elé

A világ nagy rendezvényeit általában négyévente szervezik. Ennyi idő elégséges ahhoz, hogy egy szakma képviselői újabb eredményeikről számot tudjanak adni, hogy személyes élményeik hosszabb szakaszáról számolhassanak be régen látott barátainak, anélkül, hogy ismételnék magukat. Négy év alatt új arcok, új problémák jelennek meg, van miről beszélünk, nem leszünk unalmasak.

Hatodik alkalommal kerül sor 2004-ben a magyar könyvtárosok világtalálkozójára, rendezője a hagyományok szerint ebben az évben is az Országos Széchényi Könyvtár, fővédnöke Hiller István kulturális miniszter.

Hogyan értünk el hatodik találkozóhoz? Múltidézőként néhány adatot szemezgettem a korábbi tanácskozások eseményeiből. Az első találkozásra 1980-ban került sor, a megbeszélés az első hivatalos kapcsolatfelvételt jelentette a nyugaton és itthon élő könyvtári szakemberek között. Szó esett a könyvtárosok szerepéről a magyar kultúra terjesztése érdekében, a bibliográfiai és gyűjteményi együttműködésről és sok egyéb szakmai kérdéstről. 1985-ben a tapasztalatcsere már szorosabb szakmai tematikába rendeződött, a résztvevők három szekcióban folytatták a tanácskozást. A fő témák a külföldi és hazai hungarika-gyűjtés és -feltárás problémái, az anyanyelvi kultúra ápolásának lehetőségei és a számítógépek könyvtári térhódításának kérdései voltak. A szomszédos országok könyvtárosai először a harmadik, 1992-ben megrendezett konferenciára kaptak meghívást, amely a rendszerváltás jegyében telt el: sok új szakmai kapcsolat született ekkor. 1996-ra már rutinná vált a szervezés, és a világtalálkozó összekapcsolódott a Magyar Könyvtárosok Egyesületének vándorgyűlésével, lehetővé téve a hosszabb együttlélet és a mélyebb tapasztalatcserét hazai és határon túli könyvtárosok között. Ekkor a központi téma a kisebbségi és többségi társadalom kommunikációja volt. Így értünk el azután 2000-hez, amikor utoljára találkoztunk határon túli kollégáinkkal egy rendkívül jó hangulatú tanácskozáson, nagy melegben csaknem harminc előadást meghallgatva.

Eltelt újabb négy év, és elérkezett 2004, hazánk Európai Unióhoz való csatlakozásának esztendeje. Ideje tehát arról beszélni, mit is jelent a csatlakozás szakmánk szempontjából. Hogyan látjuk nemzeti kultúránk helyzetét, a könyvtárak, a könyvtárosok szerepét, felelősségét globalizálódó környezetünkben? Ahány országban és szűkebb szakterületen dolgozunk, annyiféle viszonyunk lehet a változásokhoz. A könyvtárosság fogalma rendkívül sokirányú tevékenységeket takar: a kisteleplési könyvtáros mást lát a világból, mint az informatikus szakember, a

könyvtörténészek egészen mások a problémái, mint a minőségfejlesztéssel foglalkozó menedzsernek. A határok ma már nem jelentenek akadályt az információk terjedésében, de egy-egy ország belső szokás- és jogrendszere igenis befolyásolja a könyvtárosok napi munkáját. Egy dolog közös ebben a szétszóródott közösségben: a maga lehetőségei szerint ki-ki a kulturális értékek összegyűjtésén, megőrzésén és szolgáltatásán dolgozik, függetlenül szakterületétől.

Ezért a Magyar Könyvtárosok VI. Világtalálkozója központi témájának „Az európaiság – magyarság. Kulturális örökség és integráció” problémakörét választottuk. A világtalálkozóra az idén először a határon túl élő magyar könyvtárosokon, a külföldi könyvtárakban hungarika gyűjteményeket gondozó kollégákon kívül meghívtuk a külföldi magyar kulturális intézetek könyvtárosait, valamint a külföldön oktató magyar hungarológusokat is.

A rendezők által javasolt szekciótémák: a nemzeti nyelvek és a globalizáció; a kulturális örökség digitalizációja; hungarika gyűjtemények, együttműködési formák a hazai és a határon túli könyvtárak között. A beérkezett előadás-javaslatok alapján tartalmas tanácskozás várható júliusban.

Az elmúlt 24 év találkozóinak tartalma és hangulata bizakodással tölt el, hogy idei konferenciánk a hagyományörzés jegyében, de a változó világnak megfelelő új tartalommal épül be szakmánk történetébe. Ehhez kívánok mindannyiunknak jó munkát.

Dippold Péter
a világtalálkozó szervezőbizottságának elnöke